

Natuurbrand in De Meinweg en de evacuatie van Herkenbosch

Vraag: Evalueer de natuurbrand in De Meinweg en de evacuatie van Herkenbosch en houd hierbij rekening met de coronacrisiscontext.

Doel: Leren om beter voorbereid te zijn op crisisbeheersing en rampenbestrijding.

Conclusie: Hulpdiensten en bestuur hebben daadkrachtig en effectief opgetreden; de evacuatie van Herkenbosch was op zich niet nodig, maar wel begrijpelijk .

Kenmerken natuurbrand De Meinweg

- > 200 ha van 1800 ha in brand.
- > Grootste evacuatie veroorzaakt door een niet-water gerelateerde calamiteit sinds 1945.
- > 4200 inwoners van Herkenbosch geëvacueerd.

Samenwerking en bijstand

- > Multidisciplinaire inzet: politie, brandweer, GGD/GHOR, bevolkingszorg.
- > Crisispartners: Defensie, Staatsbosbeheer, Bosgroep, Rode Kruis.
- > Honderden brandweermannen ingezet vanuit verschillende Nederlandse veiligheidsregio's en Duitsland.
- > Inzet van verschillende dronetteams.

GRIP

GRIP-niveau

GRIP-niveau

maandag 20 april 2020

dinsdag 21 april 2020

woensdag 22 april 2020

donderdag 23 april 2020

vrijdag 24 april 2020

tijlijn

tijlijn

Maandag

- 13.01 Eerste melding brand in De Meinweg
- 13.16 Eerste brandweereenheden ter plaatse
- 13.38 Brand breidt zich uit; opschaling GRIP-1
- 14.02 > Opschaling GRIP-2
> Duitse eenheden ter plaatse
- 17.52 Brand lijkt onder controle; afschaling GRIP-1
- 17.54 Afschaling GRIP-0
- 19.27 Brand laait weer op; opschaling GRIP-1
- 19.37 Opschaling GRIP-2

Dinsdag

- 00.06 Manege Venhof uit voorzorg ontruimd
- 01.37 Vakantiepark Elfenmeer uit voorzorg ontruimd
- 11.57 Brand lijkt opnieuw afgezwakt; afschaling GRIP-1
- 14.17 > Brand laait weer op; opschaling GRIP-2
> Vakantiepark Elfenmeer, manege Venhof en wijk Reewoude Herkenbosch (opnieuw) ontruimd
- 20.10 > Advies ROT om twee zorginstellingen en hele dorp Herkenbosch uit voorzorg te evacueren
> Evacuatie van de zorginstellingen van start
> Defensie maakt stoplijn om brand tegen te houden
- 20.35 Opschaling GRIP-3
- 22.30 Evacuatie zorginstellingen afgerond
- 23.51 Burgemeester (via radio): Herkenbosch nog dezelfde nacht evacueren
- 00.40 Evacuatie Herkenbosch van start
- 05.20 Evacuatie Herkenbosch afgerond

Woensdag

- Hele dag > Bluswerkzaamheden Veiligheidsregio Limburg-Noord, andere veiligheidsregio's en het Duitse Kreis Viersen
- > Blushelikopter Defensie naar De Meinweg
- > Evacuatie gehandhaafd tot volgende dag
- > Inwoners mogen kort naar hun woning voor medicatie en huisdieren

Donderdag

- 11.30 Sein brand meester
- 14.30 Bewoners mogen gefaseerd terugkeren naar Herkenbosch, wijk Reewoude, vakantiepark Elfenmeer en zorginstelling Guldendreef
- 16.10 Afschaling GRIP-2

Vrijdag

- 11.15 Terugkeer van paarden manege Venhof en bewoners zorginstelling Bosscherhof
- 14.11 Afschaling GRIP-1
- 18.24 Afschaling GRIP-0

Internationale samenwerking brandweer

- > Bijstand van 1600 Duitse brandweermensen (Kreis Viersen en Kreis Heinsberg).
- > Bluswerkzaamheden soms belemmerd door gebrek aan bluswatervoorziening, kaartmateriaal en communicatiemogelijkheden tussen ploegen.
- > Duitse blusmethode (blusrugzakken) overgenomen.
- > Goede samenwerking brandweerkorpsen door jarenlang contact Veiligheidsregio Limburg-Noord en Kreis Viersen.
- > Nauwelijks samenwerking met Kreis Heinsberg door gebrek aan communicatiemogelijkheden en weinig contact qua preparatie vooraf.

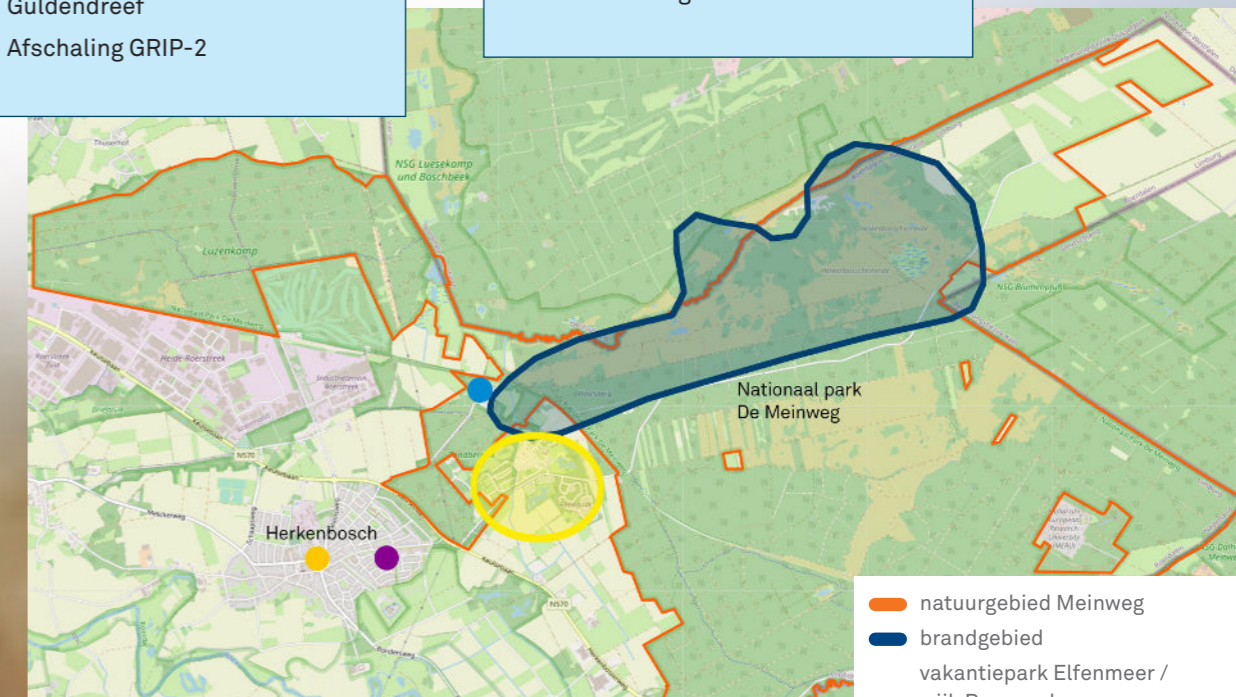

Incidentbestrijding

- > De gelijktijdige natuurbrand in Deurne was een grote belasting voor de handcrew (gespecialiseerd natuurbrandteam).
- > De regeling en coördinatie van aflossing werd bij dit langdurige incident als uitdagend ervaren.
- > Tijdens de natuurbrandbestrijding werden soms keuzes gemaakt die niet overeenkwamen met plannen en afspraken (bijvoorbeeld blussen met schuim).

Invloed risicobeheersing

- > Dankzij (boven)regionale overlegstructuren kenden Nederlandse en Duitse brandweren en Staatsbosbeheer elkaar en elkaars plannen en maatregelen.
- > Veel contact met Staatsbosbeheer – dat ook in het CoPI zat – werkte positief.
- > Kaartmateriaal was niet direct beschikbaar, maar zat in hoofden CoPI-leden en liaisons.
- > Nederlandse blushelikopters konden water halen in Duits meer.

- natuurgebied Meinweg
- brandgebied vakantiepark Elfenmeer / wijk Reewoude
- manege Venhof
- zorginstelling Guldendreef
- zorginstelling Bosschehof

Kansen voor de toekomst – operationeel

- > **Bespreek** met Duitse grensgemeenten de **samenwerking** in incidentbestrijding en houd gezamenlijke praktische oefeningen.
- > **Investeer in waterreservoirs** aan beide zijden van de grens, in **kaartmateriaal** en **steunzenders**.
- > Richt **les- en leerstof natuurbrandbestrijding** ook op andere natuurgebieden dan Veluwe en Utrechtse Heuvelrug.

Kansen voor de toekomst – crisiscommunicatie

- > Let bij GRIP-3 op de **rolverdeling in crisiscommunicatie** tussen veiligheidsregio en gemeente.
- > Zorg voor **duidelijkheid over de rol en taken** van 1Limburg (L1) als **calamiteitenzender**:
  - > De status van calamiteitenzender geldt alleen voor de radio, niet voor televisie en online media.
  - > De calamiteitenzender moet binnen een half uur na alarmering door Veiligheidsregio Limburg-Noord live zijn.
  - > Het activeren en voeden van L1 verloopt rechtstreeks vanuit de kolom crisiscommunicatie van Veiligheidsregio Limburg-Noord.

De evacuatie van Herkenbosch

VOOR

- > Overlast en gezondheidsgevaar door rook
- > (Dreigende) hoge meetwaarden CO
- > Brand niet onder controle = blijvende rook

TEGEN

- > Gemeten CO-waarden volgens GAGS geen reden voor evacuatie
- > Verhoogd risico uitbreiding coronabesmettingen
- > Evacuatie 's nachts is stressvol

Overwegingen en besluiten bij de evacuatie

- > De overwegingen rondom de evacuatie Herkenbosch waren lastig in beeld te brengen.
- > Het evacuatiebesluit van twee zorginstellingen, vakantiepark en manege was juist en goed uitgevoerd.
- > De evacuatie van Herkenbosch was op zich niet noodzakelijk, maar gezien de omstandigheden wel begrijpelijk.

610 inwoners van Herkenbosch over de evacuatie:

(Flycatcher Internet Research, 2020)

Invloed coronacrisis

- > Hulpdiensten en crisispartners waren al vol ingezet voor de coronacrisis toen de meerdaagse brand begon.
- > Corona speelde een beperkte rol bij het besluit wel/niet evacueren.
- > Rondom de evacuatie was extra flexibiliteit en creativiteit nodig.
- > Er waren geen extra coronabesmettingen door evacuatie.

Kansen voor de toekomst – bestuurlijk

- > **Overweeg een intelligente evacuatie**
Leg de evacuatiekeuze bij bewoners (m.n. met gezondheidsklachten) zelf neer.
- > **Neem bewoners mee in evacuatieproces.**
Communiceer tijdig en deel procesinformatie, ook als er nog geen definitieve besluiten zijn genomen. Geef eveneens aan hoe burgers zich alvast kunnen voorbereiden.
- > **Sta stil bij het stressvolle karakter van een evacuatie.**
- > **Leg dilemma's, overwegingen en argumenten bij cruciale beslissingen vast in ROT-/GBT-verslagen.**
Veranker deze belangrijke taak bij informatiemanagers en voorzitters, idealiter al in het oefenproces.
- > **Veranker de rol van de GAGS in het adviesproces.**
- > **Schaal als crisisorganisatie beperkt op en af.**
Blijf als OT/BT eventueel langer in een opgeschaald GRIP-niveau wanneer de brandweer haar werkzaamheden afschaalt.

COLOFON

Deze factsheet is gebaseerd op het onderzoeksrapport van het Lectoraat Crisisbeheersing *Natuurbrand in De Meinweg en de evacuatie van Herkenbosch* (IFV, 2020). Op www.ifv.nl kunt u deze publicatie downloaden.

Beeld: Veiligheidsregio Limburg-Noord, Theo Bovens, Gemeente Roerdalen, IFV

Voor het dossier Crises en Crisisbeheersing zie www.ifv.nl/kennisplein. Voor het lectoraat Crisisbeheersing zie www.ifv.nl/lectoraatcrisisbeheersing

Instituut Fysieke Veiligheid, november 2020.

In opdracht van veiligheidsregio
Limburg-noord